

Wielomilionowi złodzieje

Pan Andrzej ze stanu New Jersey napisał do Poradnika z komentarzem na temat sytuacji gospodarczej i moralnej Stanów Zjednoczonych. Pan Andrzej określa się jako "wieloletni drobny ciulacz" i czuje się oburzony tym, że tak wielu nieuczciwych dyrektorów firm dorobiło się milionów, podczas gdy drobni ciulacze, tacy jak on, potracili krocie na akcjach firm, które fałszowały swoją księgowość. Najsłynniejszym przykładem jest firma Enron, a ostatnio WorldCom. Pan Andrzej podkreśla, że za drobną kradzież zakuwa się ludzi w kajdanki, ale za kradzież na wielką skalę najwyraźniej nie.

Odpowiem Panu najpierw opowieścią o tym, co dzieje się teraz w większych amerykańskich portach, ponieważ w wyniku nałożenia cel zaporowych przez prezydenta Busha cena importowanej stali wzrosła o 40% (a również stali produkowanej w USA, bo jak można podnieść cenę, to się ją podnosi), przypływa do nas znacznie mniej statków z importowaną stalą. Nowe zamówienia na narzędzia ostatniego miesiąca spadły o 8%. Ogromny wzrost cen stali dla Amerykańskiej gospodarki, podnosząc ceny na wszystko – ale ponieważ cen podnieść się nie da, obcina się produkcję. Jednocześnie, skoro statki ze stalą nie przypływają, jest mniej statków do obsługiwanego eksportu. To z kolei powoduje, że koszt eksportu amerykańskiego zboża zwiększa się i zboże zalega w portach. No i skoro zboża jest za dużo, jego cena spada, co powoduje bankructwa amerykańskich farmerów. Więc Prezydent Bush postanawia, że farmerom trzeba pomoc i dać im 120 miliardów dolarów z kieszeni podatnika (przez pewien okres, nie od razu, ale faktem jest, że idiotyczna ustawa właśnie przez Prezydenta podpisana ofiarująca "pomoc" farmerom poprzez grabież innych podatników daje farmerom więcej niż rząd federalny zaoferował pomocy mieszkańcom Nowego Jorku po ataku terrorystycznym – mimo iż mieszkańców Nowego Jorku jest prawie trzy razy więcej niż farmerów i że psim obowiązkiem rządu federalnego jest ochrona bezpie-

czeństwa obywateli, nie zapewnianie im zysków w ich interesach).

Pan Andrzej napisał, że akcje spadły w wyniku oszustw firm. Niewątpliwie oszustwa przyczyniły się. Nie tylko Enron, akcje Sun Microsystems straciły na wartości więcej niż Enron i los pracowników, którzy umieścili swe oszczędności emerytalne w akcjach tych firm, jest bardzo trudny. A, jak pisałem w wymianie zdań z czytelnikiem zainteresowanym tą firmą, główni dyrektorzy wyprzedali własne akcje zanim podali do wiadomości, że wszystko w firmie się rozpada. Co więcej, ta właśnie firma jest jedną z tych, które domagają się masowej akcji przeciw firmie Microsoft przez rząd federalny, bo nie umieją sobie poradzić z konkurencją. A warto zauważyć, że Bill Gates nie sprzedał żadnych akcji swej firmy, tracąc na giełdzie jakieś 60 miliardów dolarów, ale zachowując lojalność wobec swych akcjonariuszy. Proszę pomyśleć o tym – stracił 60 miliardów dolarów, bo nie zrobił tego, co Pan potępia. Czy nadal jest takim diabłem jakim malował go Wilus Klamliwy i jego służka Janet Reno?

Ale spadek na giełdzie trwa już ponad dwa lata. W drugim kwartale 2002 roku spadek cen akcji doprowadził ich ceny do poziomu poniżej tego po ataku z 11 września 2002 r. Nie można teraz twierdzić, że to wszystko oszustwa dyrektorów. Poza tym wielu dyrektorów przyłapano. Atmosfera się zmieniła. Gdy Long Term Capital Management się rozpadł w 1998 roku, Alan Greenspan i Departament Skarbu zorganizowali pomoc dla tej upadłej firmy. Gdy Enron się rozpadł, Prezydent Bush odmówił mu wszelkiej pomocy – co mu się chwali, bo to niegodne ratować zyski firm kosztem podatnika. Jakoś łatwo się zapomina w tej debacie o oszustwach firm, że w latach 1993-2000, prezydentem był zadeklarowany oszust, którego przyłapano na kłamstwie wobec sądu, na co naród amerykański odpowiedział: niech oszukuje, byleśmy na tym zarobili. Wobec tego czemu się dziwić, że oszukiwali inni, zwłaszcza, że gdy coś im się nie

powiodło, Państwo przybiegало im z pomocą.

Złodziejstwo zostało poprzednio otwarcie poparte i uwielbiane. Były Prezydent sprzedał prawo do spania w Białym Domu, przyjmował nielegalne dotacje na kampanie, sprzedał ulaskawienie serii przestępców, w tym grupie terrorystów z Portoryko – wszystko to bezkarnie, co więcej, w atmosferze uwielbienia przez wyborców. W moim przekonaniu, tak potworna bezczelność i cynizm dyrektorów firm, to prosta konsekwencja takiej właśnie bezczelności i cynizmu Wilusia Klamliwego. Na domiar złego Wilus i jego służka Janet Reno praktycznie zlikwidowali służby FBI, zajmując się przesładowaniem ludzi palących i firm produkujących papierosy oraz posiadaczy broni, a jednocześnie likwidując całą siatkę szpiegowską CIA (obecnie Stany Zjednoczone nie posiadają ani jednego szpiega w krajach arabskich). No i zostaliśmy bezbronni.

Czemu więc oburza Pana postępowanie dyrektorów? – ryba psuje się od głowy. Oszustwa były uwielbiane i podziwiane. Taką stworzyliśmy w Ameryce kulturę. Czy potępiał ją Pan? Ja ją potępiałem namiętnie, co wielu z Państwa denerwowało. Jeżeli można sprzedać prawo łaski wielomilionowemu złodziejowi, to dlaczego nie można nakraść milionów?

Książka dla Ciebie! Praca w Ameryce

Książka wyjaśnia następujące kwestie: Kto może pracować. Nielegalni imigranci a praca i podatki. Gdzie szukać zatrudnienia. Jak szukać państwowej posady. Agencje pośrednictwa pracy i przepisy je regulujące. *Resume*. List przewodni. *Interview*. Obowiązki pracodawcy. Prawa chroniące pracowników. Dyskryminacja. *Workers' Compensation*, *Disability Insurance*. Związki zawodowe. Gdy pracodawca Cię kantuje. Świadczenia pracownicze. Emerytura. Ubezpieczenia. Odejście z pracy. Zasiłek dla bezrobotnych. COBRA.

Autor - Elżbieta Baumgartner, 100 stron, duży format, cena - \$20 plus \$3 za przesyłkę, ale \$10 z roczną prenumeratą Poradnika.

Przecież jeśli podzielimy się milionami z prezydentem, to on ulaskawi.

Uczciwość trzeba odbudować. Obecny prezydent zapowiedział, że będzie inny niż jego poprzednik. To była dobra zapowiedź. Ale zaczynam mieć obawy, że coś się wyraźnie popsuło w momencie, gdy uzyskał niebotyczną popularność. Jego przerażający protekcjonizm zwrócił się nawet przeciw Kanadzie – krajowi, którego żołnierze ginęli w obronie naszej wolności w Afganistanie, niektórzy z nich zabici przypadkowo przez Amerykanów. Mamy układ o wolnym handlu z Kanadą, a prezydent Bush nałożył cła zaporowe na kanadyjskie drewno.

Nie chodzi o to, by być odmiennym od Clintona. Chodzi o to, by żyć godnie. By honor i prawda nie straciły swej wartości. Nie tylko poprzez oszustwa tracimy na giełdzie. Również poprzez błędną politykę. Co

więcej, alternatywą dla Prezydenta Busha jest w pełni obecnie socjalistyczna Partia Demokratyczna.

Grover Cleveland, największy w moim przekonaniu Prezydent z Partii Demokratycznej, jeden z najlepszych Prezydentów w historii Stanów Zjednoczonych, walczył przez swoje dwie kadencje przeciw cłom zaporowym nałożonym w czasie wojny secesyjnej. Dzięki zwycięstwu w tej walce stworzył gospodarczą potęgę Stanów Zjednoczonych w drugiej połowie dziewiętnastego wieku – a wtedy właśnie Ameryka stała się mocarstwem. Gdzie jest Grover Cleveland, gdy go tak bardzo potrzeba? Rozglądam się w Partii Demokratycznej i nie widzę kopii Grovera Clevelanda, widać tylko Nadzieję Krupską (Hilaria) i całkowicie pozbawionego wizji i kregoslupa Robo-Gora.

Z drugiej strony, jak powiedział Will Rogers "America is the land of

opportunity, and don't you forget it". Oszustwa boją, rozumiem. Mnie też boją. Ale moda na hochsztaplerów się skończyła. Teraz jest moda na patriotów. To nie jest zła moda. Ale potrzebna jest moda na racjonalnych patriotów, takich co nie będą usprawiedliwiali niszczenia gospodarki całego kraju, gdy potrzeba pomocy jakiejś szczególnie krzykliwej grupie.

Może Prezydent zmądrzeje? Miejmy nadzieję. A może pojawi się jakaś alternatywa w postaci racjonalnego patriotyzmu. Wiem, że to trudne czasy. Bądźmy jednak wierni naszym idealom - proszę stworzyć sobie portfel długoterminowy, trzymać się planu i wierzyć w przyszłość Ameryki. Przewyciżemy te obecne trudności.

Dr. Krzysztof M. Ostaszewski, FSA, CFA, MAAA, Actuarial Program Director, Illinois State University, Normal, IL 61790-4520, U.S.A. tel. 309/438-7226, faks 928/244-1757

Monitor Finansowy

Najlepsze fundusze inwestujące w niedowartościowane akcje (value stock funds) za ostatnie 5 lat

Nazwa funduszu	Wartość pod zarządem (\$ mln)	Łączny średni zwrot (%)			Prowizja (%)	Telefon
		za 1 rok	za 3 lata	za 5 lat		
Najlepsze fundusze za ostatnie 5 lat						
Oakmark Select; I	5,098.8	-0.4	13.8	20.0	0.0	800/625-6275
Weitz; Value	4,308.0	-17.5	2.4	13.9	0.0	800/232-4101
Clipper Fund	4,615.4	6.1	13.0	17.2	0.0	800/776-5033
Thompson Plumb; Growth	597.8	-6.7	9.2	12.8	0.0	800/999-0887
Prudential Invest; E Op; B	323.0	-10.5	9.8	12.1	0.0	800/225-1852
Matthew 25 Fund	39.4	4.5	2.9	11.2	0.0	888/625-3863
Dodge & Cox Stock	12,776.9	-0.4	7.8	11.2	0.0	800/621-3979
Muhlenkamp Fund	743.5	-5.3	9.8	11.1	0.0	800/860-3863
Longleaf Partners Fund	5,015.0	-1.7	3.4	11.0	0.0	800/445-9469
Mairs & Power Growth	897.8	3.8	9.5	10.8	0.0	800/304-7404
AIM Growth Basic Value; A	2,939.0	-15.3	5.3	11.1	5.5	800/347-1919
Najgorsze fundusze za ostatnie 5 lat						
American Heritage Growth	0.2	-36.4	-20.6	-13.5	0.0	800/828-5050
Equity Trust Srs; Value Gr; A	72.6	-2.8	1.7	-4.0	0.0	877/860-2904
Strong Multi Cap Value	331.2	-6.2	-2.9	-2.9	0.0	800/368-3863
Heritage Value Equity; C	14.6	-18.9	-5.4	-1.5	0.0	800/421-4184
Dean Funds; Lg Cap Val; A	13.9	-27.7	-8.0	-0.9	5.25	800/268-4007

Źródło: Lipper Analytical Services. Dane z 3 lipca 2002 roku.

Pytania Pana Marcina

Pan Marcin napisał do Poradnika z pytaniem, na jaki fundusz w grupie Janus zmienić obecnie posiadany przez niego fundusz Janus Orion, który mu nie odpowiada. Pan Marcin jest niezadowolony z Janus Orion, ale nie napisał dlaczego. Jest to fundusz bardzo ryzykowny i bardzo agresywny, odpowiedni tylko do inwestycji długoterminowych i agresywnych. Pan Marcin pyta, czy warto go zmienić na Janus Mercury. To też fundusz bardzo agresywny, w ciągu ostatnich dwóch lat miał jeszcze większe straty niż Orion. Jeśli więc ten fundusz nie odpowiada Panu z powodu jego wysokiego ryzyka, polecam następujące, o mniejszym ryzyku:

- Janus Growth and Income (mniejsze ryzyko);
- Janus Core Equity (jeszcze mniejsze ryzyko);
- Janus Balanced (najmniejsze ryzyko).

Zyczę powodzenia.

Krzysz Ostaszewski

Portfel Pani Krystyny

Pani Krystyna ze stanu Nowy Jork napisała do Poradnika z prośbą o poradę na temat jej portfela inwestycyjnego. Pani Krystyna ma nieco ponad 53 lata, jest mężatką. Ma konto IRA, na którym ma następujące fundusze:

- Prudential Utility Fund: nie wierzę w fundusze inwestujące w sektory i tego nie polecam;
- Nicholas Applegate Growth Fund: ma słabe wyniki, nie polecam;
- Prudential Europe Growth Fund: nie polecam funduszy inwestujących w specjalistyczne sektory;
- Prudential Jennison Growth Fund: dobry fundusz;
- Prudential 20/20 Focus: bardzo mi ten fundusz odpowiada;
- Prudential Government Income Fund: w tym funduszu powinna Pani mieć wszystko za jakieś 10 lat, ale nie teraz.

W moim przekonaniu, powinna Pani zatrzymać tylko fundusze:

Prudential Jennison Growth Fund, Prudential 20/20 Focus, a resztę przenieść na Prudential Active Balanced. Za jakieś osiem lat proszę zacząć się stopniowo przenosić na Prudential Government Income Fund.

Pyta Pani o możliwość zainwestowania dodatkowych \$10,000. Radzę zainwestować to stopniowo. Czy chce Pani trochę zaryzykować? Nie wygląda na to, że te pieniądze są długoterminowe. Jeśli chce Pani nieco zaryzykować, proszę ulokować je stopniowo w Janus Balanced Fund.

- AIM International Equity Fund C AIECX.

Ten pierwszy fundusz to jakiś specjalny fundusz stworzony dla tego planu emerytalnego, niestety nie ma go w spisie funduszy firmy Merrill Lynch. Wygląda on jednak na odpowiedni dla planu emerytalnego. Proszę tylko sprawdzić, czy jest to długoterminowy fundusz zdwersyfikowany, inwestujący głównie w akcje, bo taki powinien być.

➔ AIM Income Fund C ACIFX jest funduszem inwestującym w obligacje, będzie dla Pana odpowiedni w wieku 65 lat, nie teraz;

➔ AIM Balanced Fund C ABLCX będzie odpowiedni w wieku 60 lat, nie teraz;

➔ MFS Massachusetts Investor Fund B MITBX ma słabe wyniki, nie polecam;

➔ MFS Emerging Growth Fund B MEGBX ma słabe wyniki, nie polecam;

➔ AIM International Equity Fund C AIECX jest niezłym funduszem międzynarodowym, ma trzy gwiazdki od Morningstar. Może Pan w nim ulokować od 10% do 20% wartości swego portfela.

Proszę postarać się o więcej informacji o Merrill Lynch Retirement Preservation Trust, upewnić się, że jest to fundusz długoterminowo inwestujący w akcje. Gdyby tak nie było, to jedyną dobrą alternatywą jest AIM Balanced Fund C, symbol ABLCX, który jest stosunkowo konserwatywny, ale ma bardzo dobre wyniki.

Pan Krzysztof ma jeszcze konto Roth IRA w funduszu Smith Barney Value B, symbol SFVBX. To jest fundusz bardzo solidny, ma cztery gwiazdki od Morningstar, tak trzymać.

Krzysztof Ostaszewski, CFA, Actuarial Program Director, Illinois State University Campus Box 4520, Normal, IL 61790. Tel. 309/438-7226, adres witryny internetowej www.math.ilstu.edu/krzysio, adres poczty elektronicznej krzysio@ilstu.edu

**Powiedz o Poradniku swojemu przyjacielowi!
Zaprenumeruj Poradnik "Sukces"**

Imię i nazwisko .....

Adres .....

Prześlij czek lub *money order* (wystawiony w dolarach US na Polpress Services, 255 Park Lane, Douglaston, NY 11363-1304) na zniżkową prenumeratę przysługującą tylko nowym członkom (normalna cena wynosi \$79 i \$44).

Roczna zniżkowa prenumerata \$71

6-miesięczna zniżkowa prenumerata \$39

Poślij zamówienie na adres: **Poradnik Sukces**, 255 Park Lane, Douglaston, NY 11363-1304

O Poradniku dowiedziałem się od:

Jeśli nie chce Pani ryzykować, proszę je ulokować w banku ING Direct (www.ingdirect.com), na koncie założonym przez Internet, które płaci chyba najwyższe możliwe odsetki. Zyczę sukcesów.

Portfel Pana Krzysztofa

Pan Krzysztof ze stanu New Jersey pyta się o lokatę swego konta emerytalnego 401(k). Pan Krzysztof ma około 45 lat i nieco poniżej dwudziestu lat do emerytury. Ma do wyboru fundusze:

- Merrill Lynch Retirement Preservation Trust;
- AIM Income Fund kategoria C, symbol ACIFX;
- AIM Balanced Fund C ABLCX;
- MFS Massachusetts Investor Fund B MITBX;
- MFS Emerging Growth Fund B MEGBX;